

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 12. szám
2010. július 2.

Gabona és Ipari Növények

XIII. évfolyam 12. szám

2010. 25. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:

Dr. Stummer Ildikó

Készítette:

Dr. Molnár Zsuzsa

molnar.zsuzsa@aki.gov.hu

Pájtli Péter

pajtli.peter@aki.gov.hu

Németh Noémi

nemeth.noemi@aki.gov.hu

Keresztessyné Mohr Katalin

keresztessyne.mohr.katalin@aki.gov.hu

Kiadja:

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (06 1) 476-6093

Fax: (06 1) 217-8111

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésén kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	6
A gabonafélék jegyzése.....	8
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	11
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	11
Külpiaci információk.....	12
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	17
Az olajos magvak és termékeinek	20
jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	20
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	23
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	23
CUKORPIACI JELENTÉS.....	25
BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET.....	31

GABONAPIACI JELENTÉS

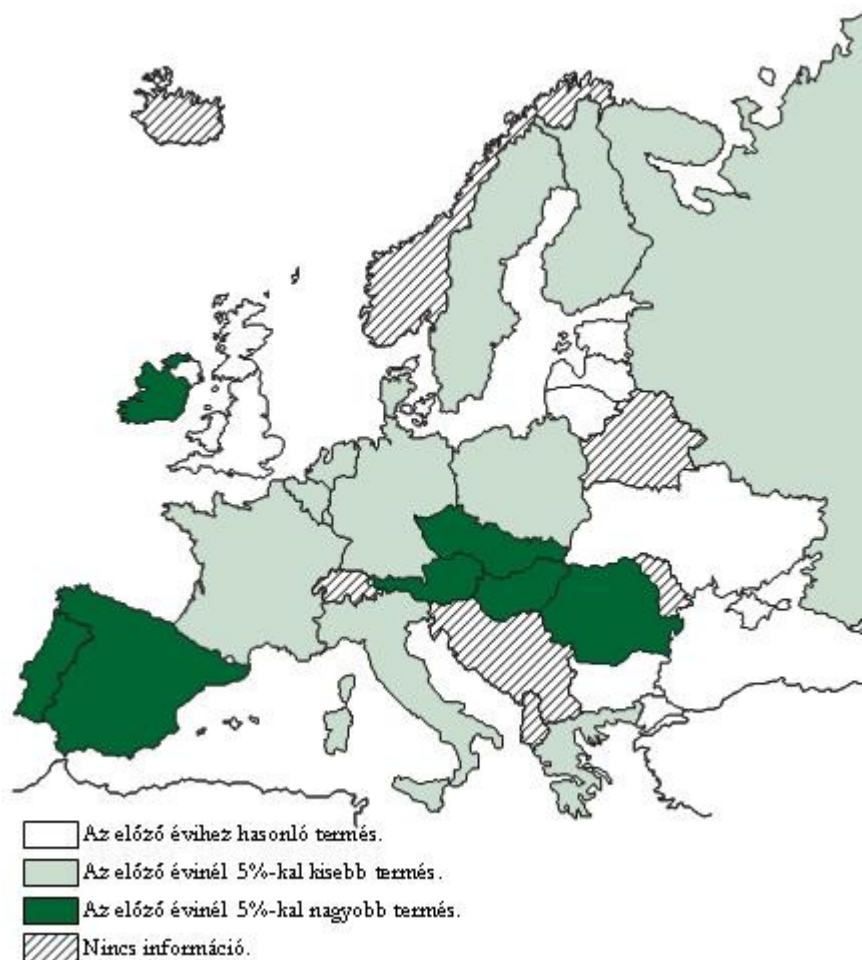
- Az Európai Unióban az előző évinél kisebb gabonatermés várható 2010-ben. Az EU Bizottság 286,8 millió tonna, a Strategie Grains 287,8 millió tonna, a Toepfer 286,7 millió tonna, a Copa Cogeca 287,1 millió tonna, a Coceral 283,7 millió tonna, továbbá az IGC 287,7 millió tonna kibocsátást prognosztizál.
- Az Unión belül az előző évinél nagyobb lehet a gabonatermés Portugáliában, Spanyolországban, Írországban, Ausztriában, Csehországban, Szlovákiában, Magyarországon és Romániában, ellenben Franciaországban, Németországban, a Benelux államokban, Olaszországban, Görögországban, Lengyelországban, Finnországban és Svédországban a termés csökkenése várható.
- Az MgSzH június 18-i termésbecslése szerint 4,5 millió tonna búzát és 795 ezer tonna őszi árpat takaríthatnak be Magyarországon az idén. A várható kibocsátás búzából 2,6%-kal, árpából 12,1%-kal haladja meg a 2009. évit.
- A búza jegyzése alig változott a chicagói árutőzsdén (5. ábra), a kukoricáé ellenben erőteljesen csökkent a 25. héten (6. ábra).
- A párizsi árutőzsdén a búzát a június 21-i kiugrást követően újra 130 euró/tonna körül jegyezték a 25. héten az augusztusi lejáratra. A távolabbi határidők jegyzései (november, január) 140 euró/tonna körül mozogtak (7. ábra). A kukorica front havi (augusztus) jegyzése látványosan nőtt a 24-25. héten (8. ábra).
- Az étkezési búza és a takarmánykukorica termelői ára emelkedett a 24-25. héten (1-2. ábra). A Budapesti Értéktőzsdén a búza határidős ára erőteljes növekedést követően megközelítette a tonnánkénti 36 ezer forintot, a takarmánykukoricáé nem változott (3-4. ábra).

Európai kitekintés

Az idei szélsőséges időjárás Európa-szerte befolyásolta az elérhető termés nagyságát. Franciaországban a kora májusi kedvezőtlen idő hátráltatta az őszi kalászosok virágzását, ami rontotta a terméskilátásokat. Németországban a nyirkos, hideg idő és a napsütéses órák hiánya miatt szintén kisebb termést várnak, ugyanakkor Olaszországban az esős idő kedvezett a növényállományoknak. Spanyolországban az őszi kalászosok átlagos termést érhetnek el, a tavasziak számára ennél kedvezőbbek a kilátások. Portugáliában a májusi időjárás elősegítette az őszi és tavaszi vetésűek fejlődését. Lengyelországban a tartós, heves esőzés, az alacsony sugárzás következtében kisebb hozamokkal számolnak. Romániában az őszi kalászosok esetében az előző évinél nagyobb termést várnak. Bulgáriában is kedvezőek a feltételek és az átlagosnál több búzát takaríthatnak be. Ausztriában és Szlovéniában a heves esőzés ellenére kedvezőek a feltételek a növények fejlődéséhez.

Ukrajnában szintén kedvező gabonatermesre számítanak, míg Oroszországban a szárazság miatt az előző évinél kisebb lehet a kibocsátás.

Európa gabonatermésének várható változása 2010-ben

Forrás: Cocal, IGC

Az Európai Unió Bizottsága szerint a gabonafélék vetésterülete 2,3%-kal 57,3 millió tonnára csökkent, ugyanakkor az olajnövények termőterülete 2,1%-kal 11,1 millió hektárra, a fehérjenövényeké 11,6%-kal 1,13 millió hektárra nőtt az Unióban 2010-ben 2009-hez viszonyítva. A különböző előrejelzések szerint 285-290 millió tonna körüli gabonatermés várható az idén, valamivel kevesebb az előző évinél. A búza és a kukorica kibocsátása valószínűleg meghaladja az előző évit, de az árpa esetében a Nemzetközi Gabona Tanács (IGC) terméseszközt prognosztizál.

Az Európai Unió gabonamérlége

millió tonna

	Búza		Árpa		Kukorica	
	2009/2010	2010/2011	2009/2010	2010/2011	2009/2010	2010/2011
Nyitókészlet	17,6	13,6	11,3	17,1	6,2	4,9
ebből intervenció	0,1	0,4	0,9	6,0	0,6	0,5
Termés	129,6	132,8	61,8	55,7	57,1	58,9
Import	3,3	3,4	0,4	0,3	2,1	2,5
Teljes kínálat	150,5	149,8	73,4	73,1	65,5	66,4
Felhasználás						
ebből: élelmezési célra	47,7	47,6	0,6	0,6	4,2	4,2
ipari célra	11,2	12,6	8,9	9,5	9,3	9,6
<i>ebből bioüzemanyag</i>	<i>4,1</i>	<i>5,1</i>	<i>0,6</i>	<i>0,9</i>	<i>2,5</i>	<i>3,0</i>
takarmányozási célra	51,1	51,5	40,7	40,8	43,3	43,4
Teljes felhasználás	117,4	118,4	53,3	54,0	59,6	60,2
Export	19,5	18,4	3,1	4,7	1,0	1,0
Zárókészlet	13,6	12,9	17,1	14,5	4,9	5,2

Forrás: IGC, EU Bizottság

Hazai helyzet

Az MgSzH csökkentette korábbi termésbecslését. A június 18-i adatok is még 4,5 millió tonna őszi búza termést jeleztek előre, azonban a kedvezőtlen időjárás miatt akár félmillió tonnával is kevesebb lehet a termés a betakarítás végén. Megkezdődött az őszi árpa aratása. A június 22-i állapot szerint Baranya, Békés és Jász-Nagykun-Szolnok megyékben indult el az aratás. A termést 795 ezer tonna körül becsüli a hivatal, amely 190 ezer hektárról kerülhet a magtárakba. A gazdálkodók nehéz és elhúzódó aratásra számítanak. Helyenként a táblák megközelítése is gondot okoz (pl. a Közép-Tisza vidékén), máshol a dőlt állományok miatt lassulhat a munka.

Az étkezési búza termelői ára kismértékben emelkedett az elmúlt hetekben (1. ábra). A növekedés hátterében a szezonális hatásokon túl az újtermés mennyiségével és minőségével kapcsolatos félelmek állnak. A korábbi készletbővességgel kapcsolatos aggodalmak sem igazolódtak, a legújabb felmérések, becslések szerint a vártnál nagyobb mennyiségű búzát értékesítettek bel- illetve külföldön. A termelői árra hatással volt az is, hogy az eurobúza jegyzése a BÉT-en egyre magasabbra kúszik, a 25. hét végére megközelítette a 36 ezer forint/tonna szintet (3. ábra). A takarmánykukorica termelői ára 35 ezer forint körül alakult a 24-25. héten, minimális mennyiségek cseréltek gazdát (2. ábra). Az ótermésű takarmánykukorica tőzsdei jegyzése 37-38 ezer Ft/tonna körül stagnált a jelzett hetekben, az újterméssel a 25. hét végén 33 ezer Ft/tonna áron kereskedtek (4. ábra).

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (25. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 24. hét	2010. 25. hét	2010. 25. hét/ 2010. 24. hét (%)
Étkezési	tonna	-	1 755,06	468,78	2 828,50	3 888,16	137,46
búza	Ft/tonna	-	31 611,06	30 686,63	30 485,05	31 426,38	103,09
Takarmány-	tonna	-	-	-	278,11	-	-
búza	Ft/tonna	-	-	-	29 154,48	-	-
Takarmány-	tonna	-	-	-	4 760,85	-	-
kukorica	Ft/tonna	-	-	-	35 349,18	-	-
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

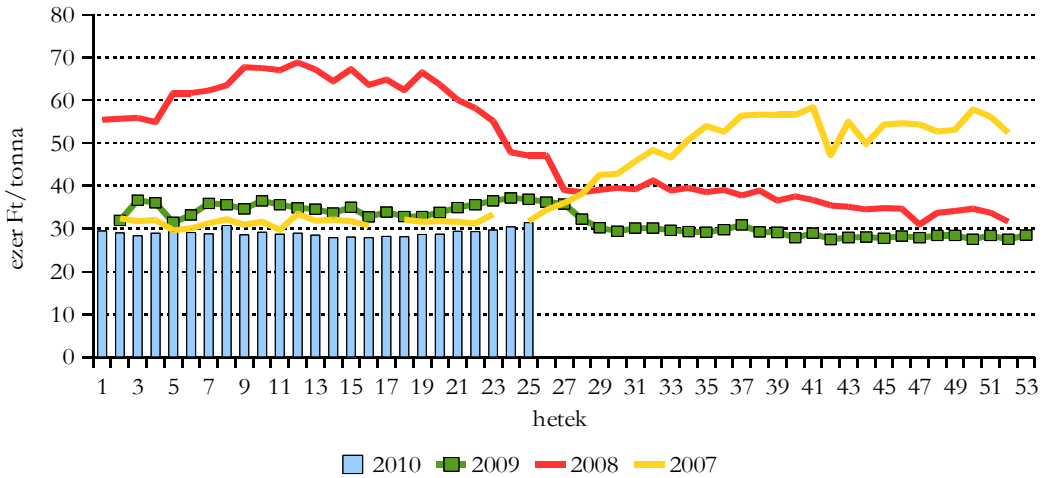
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 25. hét	2010. 24. hét	2010. 25. hét	2010. 25. hét/ 2009. 25. hét (%)	2010. 25. hét/ 2010. 24. hét (%)
Étkezési	tonna	17 251,75	2 828,50	3 888,16	22,54	137,46
búza	Ft/tonna	36 913,66	30 485,05	31 426,38	85,13	103,09
Takarmány-	tonna	-	278,11	-	-	-
búza	Ft/tonna	-	29 154,48	-	-	-
Takarmány-	tonna	2 825,12	4 760,85	-	-	-
kukorica	Ft/tonna	37 418,25	35 349,18	-	-	-
Takarmány-	tonna	5 320,67	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	26 541,31	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

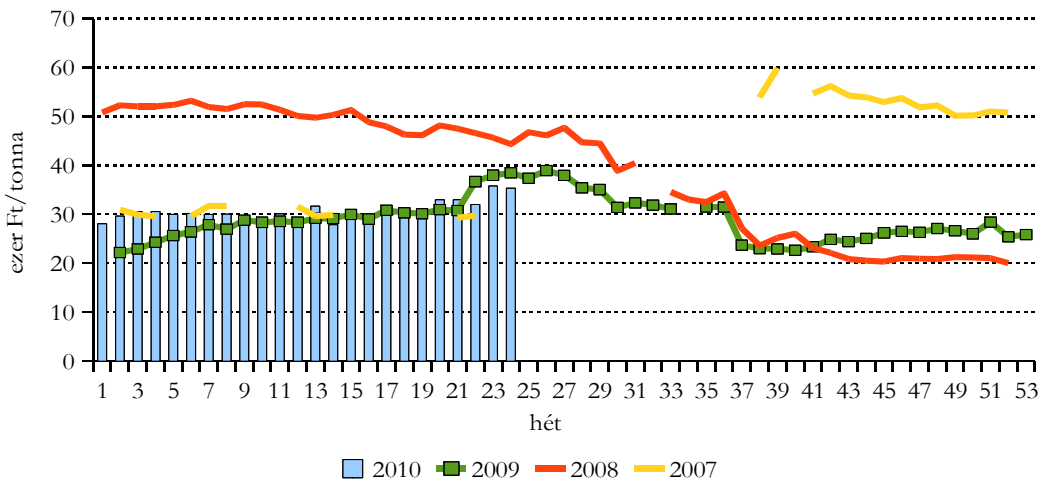
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

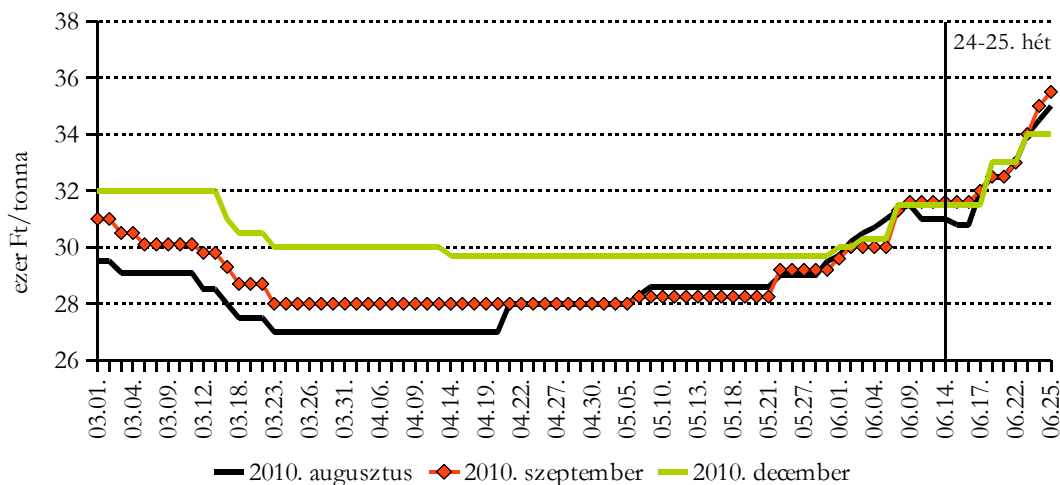

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

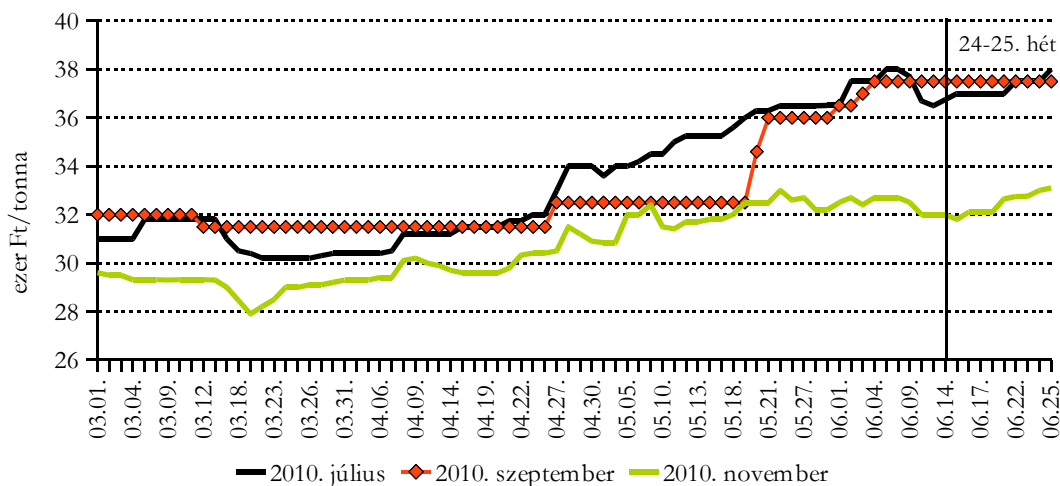
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

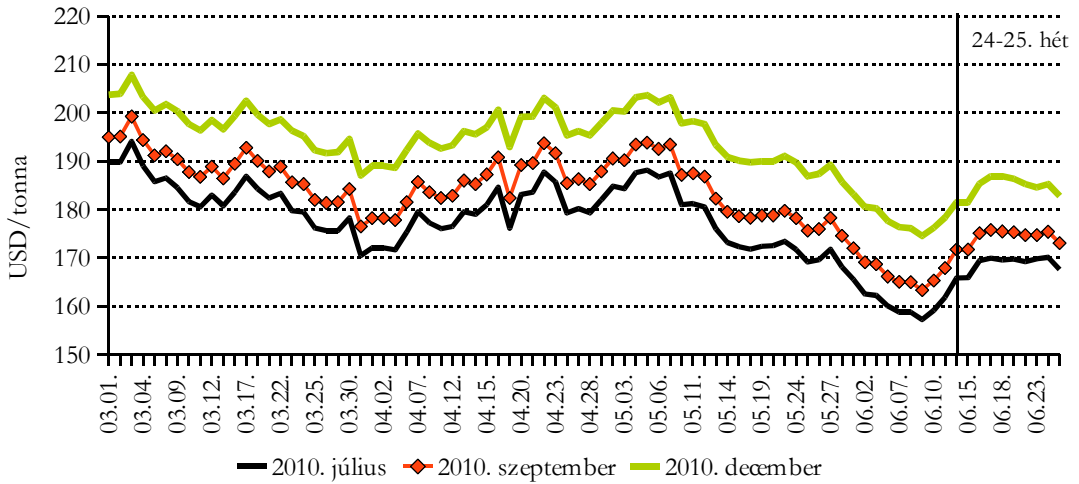

Forrás: BÉT

5. ábra

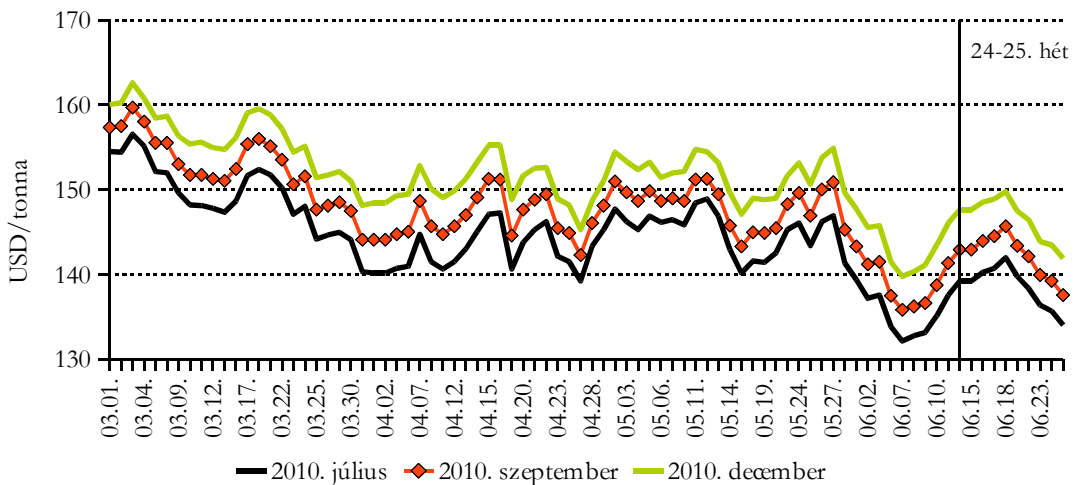
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. ábra

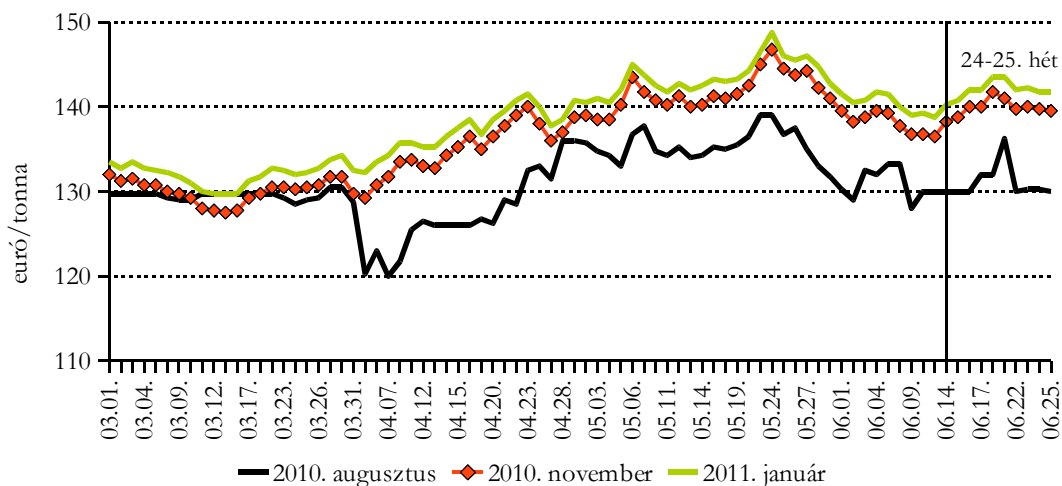
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. ábra

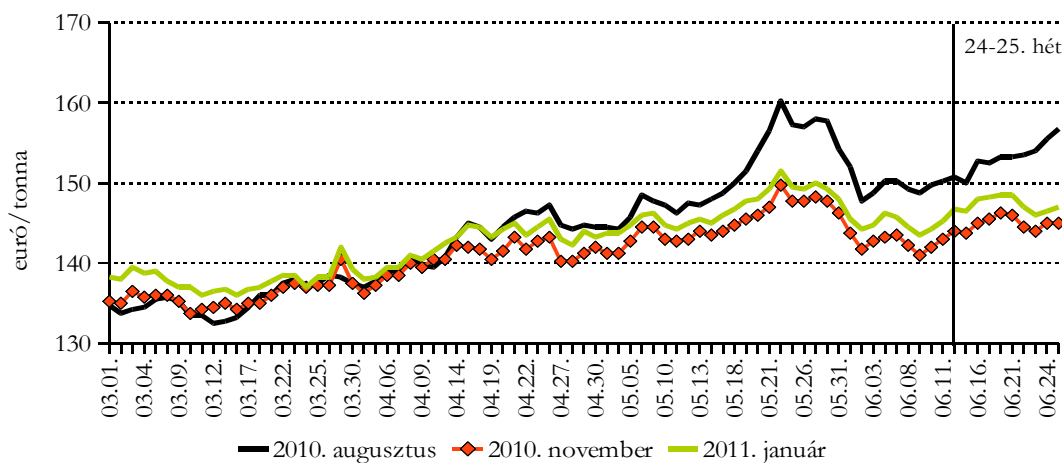
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 25. hét	2010. 24. hét	2010. 25. hét	2010. 25. hét / 2009. 25. hét [%]	2010. 25. hét / 2010. 24. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1595,55	1050,65	1060,00	66,44	100,89
ömlesztett	Ft/kg	61,88	48,44	49,15	79,42	101,45
Finomliszt BL 55	tonna	2109,49	1425,64	1333,63	63,22	93,55
zsákos	Ft/kg	62,41	50,80	50,56	81,01	99,52
Finomliszt BL 55	tonna	1004,97	860,69	739,81	73,62	85,96
zacskós	Ft/kg	71,01	56,05	56,76	79,93	101,26
Rétesliszt BFF 55	tonna	61,19	46,71	37,00	60,47	79,21
ömlesztett	Ft/kg	69,66	60,84	63,47	91,11	104,31
Rétesliszt BFF 55	tonna	44,10	10,70	26,00	58,96	242,99
zsákos	Ft/kg	70,75	60,14	59,44	84,02	98,83
Rétesliszt BFF 55	tonna	97,40	54,37	52,47	53,87	96,51
zacskós	Ft/kg	81,51	68,18	65,23	80,03	95,68
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1244,49	620,26	708,71	56,95	114,26
ömlesztett	Ft/kg	58,81	48,00	47,08	80,06	98,09
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1158,08	702,84	752,83	65,01	107,11
zsákos	Ft/kg	61,21	49,44	49,18	80,34	99,47
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	699,81	195,28	322,21	46,04	165,00
ömlesztett	Ft/kg	64,34	53,65	54,19	84,22	101,00
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	99,18	55,95	27,13	27,36	48,49
zsákos	Ft/kg	70,58	59,65	59,93	84,90	100,46
Étkezési búzadara AD	tonna	81,41	60,33	63,35	77,82	105,02
zacskós	Ft/kg	79,66	67,11	66,28	83,21	98,76

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. június	2010. május	2010. június
Finomliszt BL 55	161	151	150
Fehér kenyér	247	234	238
Félbarna kenyér	224	236	237
Étkezési búzadara AD	195	193	196

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. június 25.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. augusztus	130,00	37 176	2010. július	167,63	39 018	2010. július	177,73	41 368
2010. november	139,50	39 893	2010. szeptember	173,05	40 279	2010. szeptember	181,77	42 309
2011. január	141,75	40 536	2010. december	182,78	42 544	2010. december	187,65	43 677
2011. március	143,75	41 108	2011. március	193,16	44 960	2011. március	193,62	45 067
2011. május	146,00	41 752	2011. május	199,13	46 349	2011. május	197,48	45 965
2011. augusztus	145,75	41 680	2011. július	204,27	47 546	2011. július	201,61	46 927

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. július	188,20	43 805	2010. július	98,50	34 138
2010. szeptember	192,43	44 790	2010. november	103,85	35 992
2010. december	198,12	46 114	2011. január	106,40	36 876
2011. március	204,73	47 653	2011. március	108,15	37 483
2011. május	208,22	48 465	2011. május	110,90	38 436
2011. július	211,26	49 173	2011. július	114,90	39 822

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értkezési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago		
Szállítási határidő	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/tonna	Ft/tonna
2010. augusztus	156,75	44 826	2010. július	134,05	31 201
2010. november	145,00	41 466	2010. szeptember	137,60	32 028
2011. január	147,00	42 038	2010. december	141,93	33 036
2011. március	149,00	42 610	2011. március	147,05	34 227
2011. június	149,50	42 753	2011. május	150,69	35 075
2011. augusztus	136,25	38 963	2011. július	154,04	35 854

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2010. augusztus	329,50	94 227
2010. november	332,25	95 014
2011. február	336,00	96 086
2011. május	339,00	96 944
2011. augusztus	325,50	93 083
2011. november	329,00	94 084

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 25. hét		2010. 25. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	130	36 553	-	-	június
La Pallice	132	37 115	131	36 878	június
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	146	41 033	146	41 081	június
Würzburg	-	-	-	-	-
Köln	143	40 190	138	38 690	június
Drezda	-	-	133	37 424	június
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	143	40 190	141	39 675	június
Spanyolország					
Barcelona**	-	-	-	-	-
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	-	-	-	-	-
Bordeaux/Bayonne	-	-	146	40 946	július
La Pallice	-	-	145	40 817	június
Németország					
Hamburg	169	47 497	175	49 242	június
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	-	-	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2010. 25. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	-	-	-
Franciaország			
Rouen	98	27 592	június
La Pallice	-	-	-
Creil*	99	27 874	június
Németország			
Hamburg	113	31 796	június
Hannover	-	-	-
Drezda	102	28 701	június
München	103	28 982	június
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	121	34 047	június
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	-	-	-
Németország			
Hamburg	142	39 956	június
Hollandia			
Rotterdam*	146	41 081	június
Belgium			
Brüsszel	140	39 393	június

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzékek

	2010. 06. 18.		2010. 06. 25.		Szállítási hónap	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna		
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	283,19	63 915,98	-	-	július	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	196,30	44 304,91	189,50	44 108,02	június	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	174,70	39 429,79	171,20	39 848,51	június	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	192,40	43 424,68	194,10	45 178,72	június	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	155,00	34 983,50	155,00	36 077,80	június	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	218,20	49 247,74	218,40	50 834,78	június	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	216,40	48 841,48	216,40	50 369,26	június	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	163,70	36 947,09	156,50	36 426,94	július	FOB US Gulf
Argentína	153,50	34 644,95	146,50	34 099,34	július	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	135,80	30 650,06	132,40	30 817,42	június	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	135,00	30 469,50	135,00	31 422,60	június	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

- (1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza
 (5) ASW – Australian Standard White: standardbúza
 (6) EU, Francia. alapminőség: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza
 (9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény
 (10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény
 (11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn
 (12) EU, Francia., takarmányárpa: a világszerte elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár
 (13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **Befejeződik az argentin szója betakarítása**
- **Csökkenő amerikai szójakészletek**
- **Növekvő kínai szójafeldolgozás és szójadara export**
- **Változatos képet mutattak az árupiacok júniusban**
- **Magyarországon kezdődik a repce betakarítása**

Július elejére **befejezik Argentínában a szója aratását** és Brazíliához hasonlóan – a várakozások szerint – rekord nagyságú szójatermést (**55 millió tonna**) takarítanak be a gazdák a 2009/2010. gazdasági évben. Az idei hatalmas dél-amerikai termés tovább növelheti a piacon a túlkínálatot és a szójakészletek növekedéséhez vezethet 2010 augusztusára. Egyelőre a túlkínálat még nem veszélyezteti a piacot, mert a **logisztikai problémák és az eladásaikkal kiváráó gazdák** késleltetik az árcsökkenést. A dél-amerikai termés piacon való megjelenésének hiányára utal az is, hogy június utolsó hetében a chicagói árutőzsdét az **alacsony amerikai szójakészletekről** érkező adatok mozdították kicsit pozitív irányba. Kétség kívül a piacokon már beárazták a jó termés és készlet növekedése okozta árnyomást, ezért is nem nőtt június közepén az általános árutőzsdei „rally”-ban (áremelkedés) a többi áruhoz hasonló mértékben a szójabab ára. A Mexikói-öbölben lévő olajfolt is hatással lehet az árak alakulására, mert nehezítheti az argentin és brazil szója USA-ba szállítását, ahol az intenzív feldolgozás következtében még időszakos hiány is kialakulhat.

Kína várhatóan a következő két évben 20%-kal emeli a szójabab feldolgozó kapacitását, mert az ázsiai szójadarapiac jelentős szereplője szeretne lenni. A jelenlegi napi 245 ezer tonna kapacitását 2012-re 300 ezer tonnára növelné, ezért a várakozások szerint már 2010 végére képes lehet évi 100 millió tonnát feldolgozni. Jelentős szójadara szállítmányok indultak már az idén is Japánba, Dél-Koreába, Vietnámba. Kína szójadara exportja elérte a 455 ezer tonnát az év első öt hónapjában (60%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest). Az ázsiai szójadara piac általában a dél-amerikai és indiai kínálattól függ, de India most nem jelenik meg nagyobb mennyiséggel a piacon a kedvezőbb belpiaci árak miatt, és ezt a piaci rést próbálja Kína kihasználni. Kína legnagyobb előnye a dél-amerikai szállítókkal szemben, hogy közelsége miatt kisebb mennyiségeket is tud szállítani az ázsiai térségbe és az exportot segítő állami szubvenció is (a teljes ÁFA visszaigényelhető a felhasznált szójabab után) kedvező feltételeket biztosít az exportőrök számára. **Kína szójabab importja** a 2009/2010. gazdasági évben **eléri a 46 millió tonnát** (korábban 44 millió tonnát vártak), amely 12%-kal meghaladja az előző időszak szintjét.

A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szója **jegyzések kisebb kitérők után június végén** a május végi szinteken zártak, követve a nemzetközi (tőke)piacok mozgását. A jelentősebb tőzsdeindexek június első hetében estek, majd egy-két hetes emelkedés következett, végül a hónap

utolsó másfél hetében jelentősen **visszaestek** a piacok. Az amerikai Dow Jones 2009 októbere óta nem volt ilyen alacsony szinten (9600 pont). A dollár pozíciói romlottak az euróval szemben, így június végére visszatért az 1,25 USD/EUR arány, amely a legmagasabb szint az euró május közepi leértékelődése óta. Az általános piaci zuhanás nem tekinthető az áremelkedések utáni szokásos profitrealizálásnak, mert túlságosan hosszan elnyúlik. A gyengülés legfőbb **oka**, hogy egyre nagyobb a **félelem** a „**w alakú válságtól**”, azaz egy újabb gazdasági mélypont visszatérésétől tartanak a befektetők. A 2008-as válság kitörése utáni gyors fellendülést követően a görög válság hatott kijózanítóan a világ tőzsdéire, azóta pedig sorban jelennek meg a világ gazdaságáról az óvatosságra intő hírek. A befektetők bizalma ismét a 2008. év végi szintek irányába indult. Az **árupiacok mozgása** egyelőre követi a tőkepiacok mozgását, de egy-két **termésbecsléssel, időjárási szélsőséggel** és előrejelzéssel kapcsolatos hír **módosíthatja** azokat. Jelenleg az elemzők általában tanácstalanok, napi szinten akár egy kisebb hír is jelentősebben megmozgathatja a piacokat. Június utolsó napjaiban például megjelent az amerikai kukorica készlet és vetési adat, melyek hatására a CME/CBOT-on a kukorica jegyzése két nap alatt 12%-kal emelkedett.

Az utóbbi hat év egyik sikernövénye a magyar mezőgazdaságban vitathatatlanul az őszi káposztarepce volt. A termőterülete az EU-csatlakozás óta folyamatosan bővült, a termelés színvonala növekedett. A sikerének fő okai a bioüzemanyag-gyárak által támasztott növekvő kereslet, a magas árak, az ezekből következő kedvező piaci feltételek. A vetésforgóba könnyen beilleszthető, a termesztését viszont nehezíti, hogy a technológiára és az időjárásra nagyon érzékeny, a tápanyagigénye miatt a költségesebb növények közé tartozik.

A magyar gazdák 2009 őszén 293 ezer hektáron vetettek repcét, amelyből a száraz ősz (egyenlőtlen állomány), a hideg hosszú tél és a tavaszi belvizek következtében 270 ezer hektár élte meg a tavaszt. A virágzás idején kedvezőek voltak az időjárási feltételek. A májusi és júniusi nagy esőzések és viharkárok (jégeső, egyes körzetekben alig fél óra alatt 100 mm csapadék hullott) szinte az egész ország területén érintették a repceföldeket, az állományok megdőltek és gyomosodtak. Az MgSzH adatai szerint **262 ezer hektárról takarítható be a repce idén**, a becsült termésátlag 2,4 t/ha. A **prognosztizált termés** még így is **623 ezer tonna körül alakulhat**, amely 10%-kal haladja meg a 2009-es termést, de 31 ezer tonnával elmarad a 2008. évi rekordtól. A legnagyobb problémát a következő hetekben az éréssel egy időben megjelenő penészes megbetegedések jelenthetik, illetve a további esőzések nehezíthetik a szokásosnál későbbre nyúlt betakarítást. További gondot okozhat, hogy a gazdák kis része rendelkezik aprómag szárítóval vagy megfelelő tárolóval a nedvesebb repcemag fogadására.

A Budapesti Értéktőzsdén folytatódott a repcemag határidős árának emelkedése júniusban, amit a termelői ár is folyamatosan követett. Az augusztusi lejáratra szóló jegyzés az év eleji árszinthez képest 17%-kal nőtt. Június végére a repcemag jegyzései elérték a tonnánkénti **87 ezer forintos** szintet. Az áremelkedés háttérében a folyamatosan jelenlévő kereslet, a nemzetközi piaci hatások, a kelet-európai áradások és a nyugat-európai szárazság, az aratással kapcsolatos ag-

godalmak és a gyengélkedő forint álltak. Középtávon továbbra is kedvezőek a kilátások, Magyarországon az idei napraforgó- és a repcetermesnek is lesz piaca.

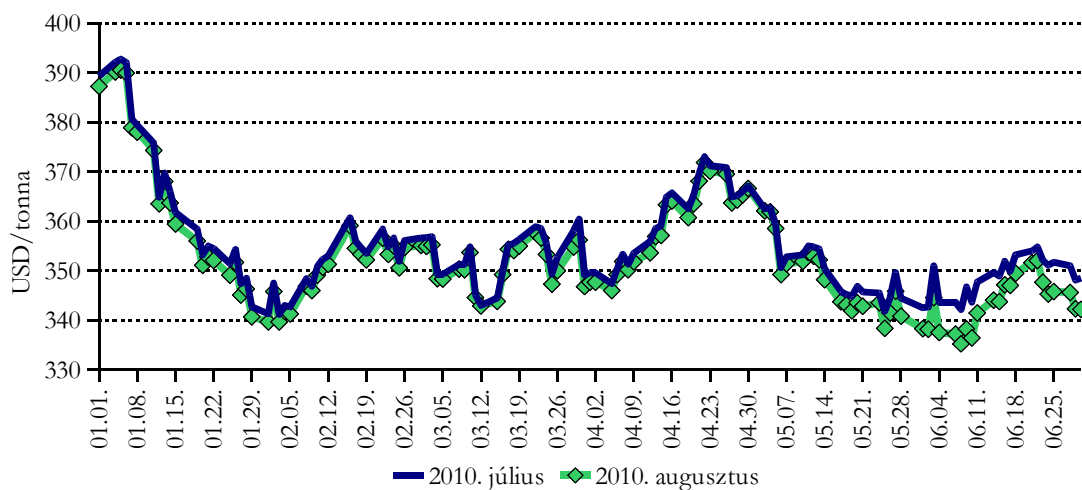
Kedvezőek a repce világgpiaci kilátásai is. A **globális termés 60 millió tonna** körül várható a 2009/2010. gazdasági évben (2010/2011-es időszakra 59,2 millió tonnát várnak) és a **felhasználása is folyamatosan növekszik.** A 2009/2010-es gazdasági évben 57,75 millió (előző időszaknál 5 millió tonnával több) repcemagot dolgoznak fel a világon, amiből 23,3 millió repceolaj és 33,4 millió repcedara keletkezik. A repcemag ára a nemzetközi tőzsdéken hasonló tendenciát mutat, mint a BÉT-en. A **párizsi árutőzsdén (MATIF)** a 2010. augusztusi lejárati jegyzése június végére meghaladta a **330 euró/tonnát**, amely 13%-kal magasabb az év eleji szintnél. Az idei rekord szójatermés nyomás alá helyezheti a repcepiacot is a világ tőzsdéin, de a növekvő kereslet (élelmiszeripar, takarmány- és biodízelgyárak) és az extrém időjárás hatására eddig tartotta az emelkedő tendenciáját. Például Franciaországban a kedvezőtlen időjárás (szárazság) hatására 4,6 millió tonnás (2009-hez képest 17%-kal kevesebb), míg Ukrajnában 1,6 millió tonnás (a kemény tél hatására majd 500 ezer hektár repcét kellett kiszántani) termést várnak. Európában Németországban voltak ideális feltételek a repce számára, ahol a tavalyi rekordtermést megközelítő 5,9 millió tonna repcemag betakarítását várják. A magas árszintre a legnagyobb hatással az utóbbi hetekben Kanada (meghatározó szereplője a világ a repcemag termesztésének és repceolaj gyártásának) időjárása volt a repce piacán. Kanadában a canola vetése még folyamatban van, amelyet a nagy esőzések és a szélsőséges időjárás hátráltatnak, szinte napról napra változnak a várható területnagyságra és termésre vonatkozó becslések. A kedvező piaci feltételek ellenére a repcemag is „negatív pályára” kerülhet a vissza-visszakacsintgató gazdasági válság hatására.

A repce sikertörténete folytatódhat az EU-ban a következő években is. A növény **a piacon jól prosperál**, a fejlődő európai biodízelgyártás és az EU bioüzemanyagokra vonatkozó bekeverési előírásainak köszönhetően a kedvező piaci feltételek fennmaradhatnak.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

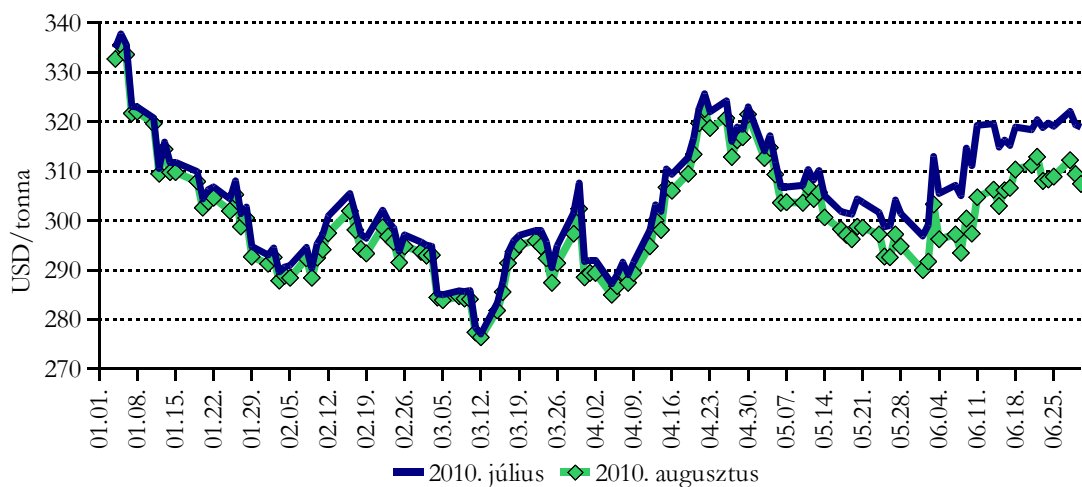

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

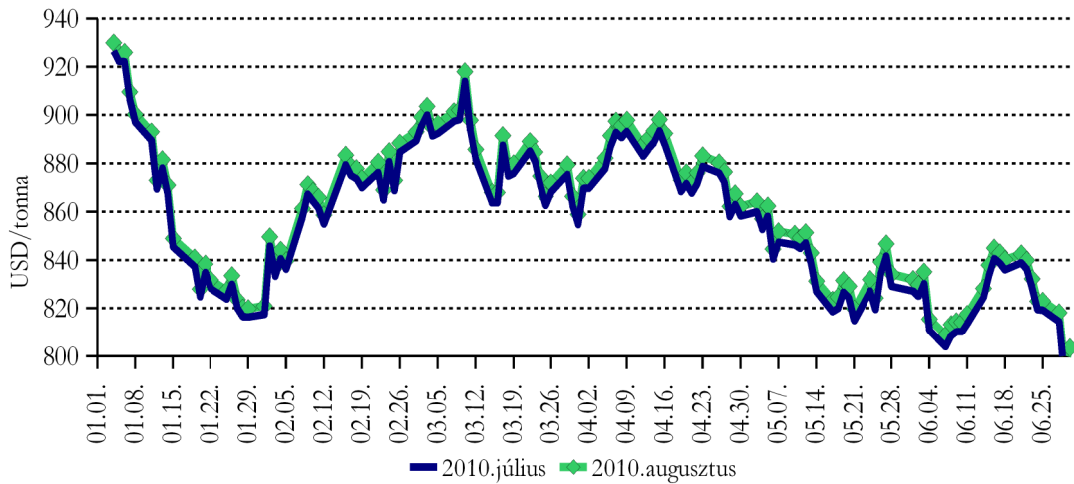
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

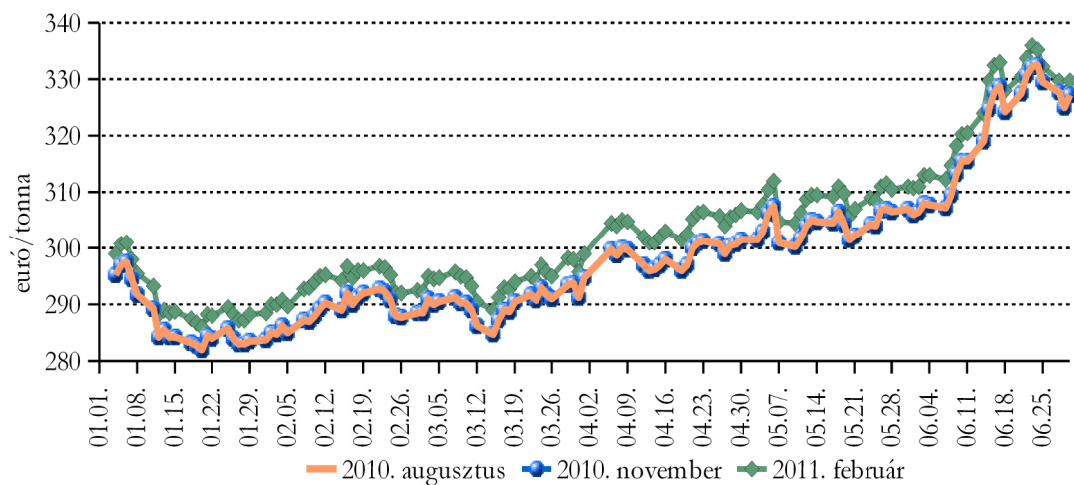
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

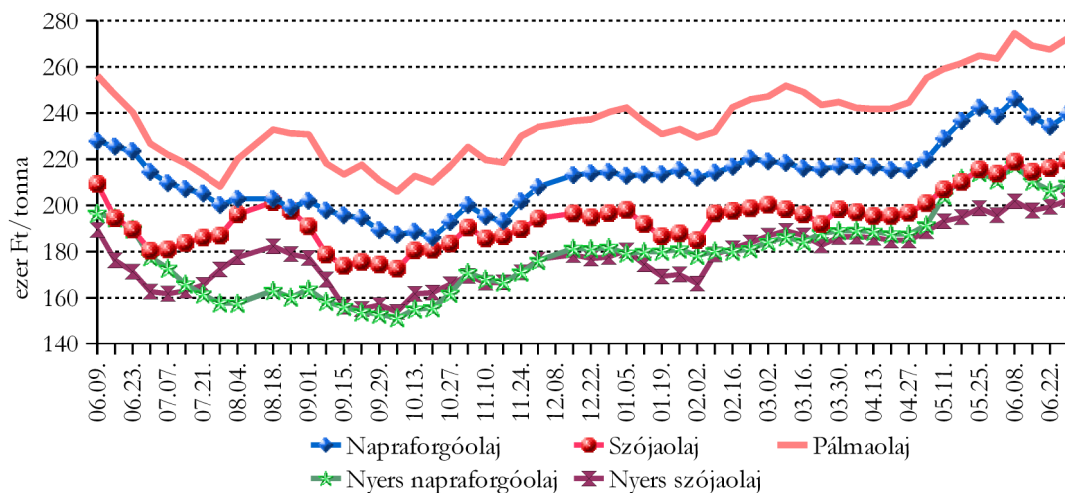
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

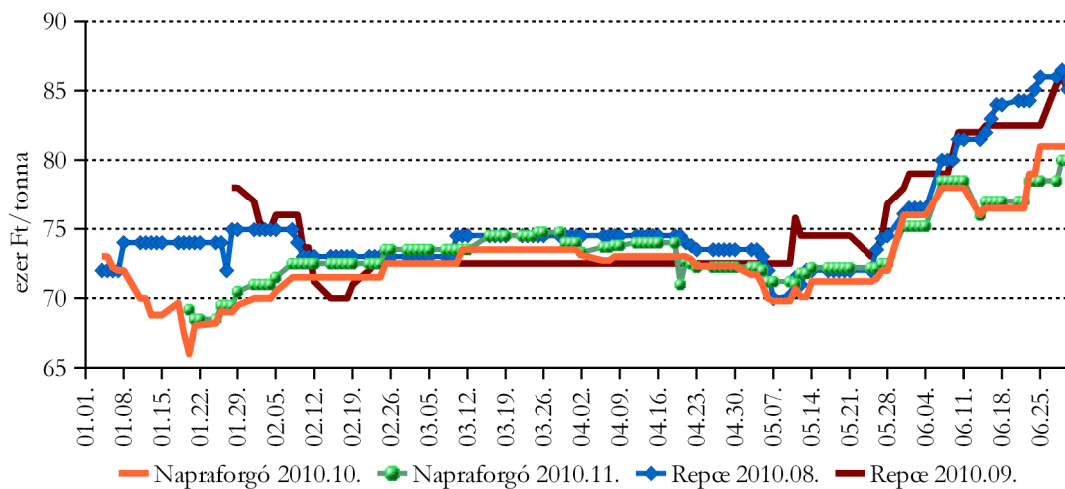
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mérték- egység	2009.június	2010. május	2010. június	2010. június / 2009. június (%)	2010. június / 2010. május (%)
Ipari napra- forgómag	tonna	16 074	30 999	5 702	35,47	18,39
	Ft/tonna	68 919	84 290	85 729	124,39	101,71
Repcemag	tonna	9 934	19 619	4 820	48,53	24,57
	Ft/tonna	82 598	76 277	78 005	94,44	102,27
Nyers napra- forgóolaj	tonna	-	98	37	-	38,17
	Ft/tonna	-	187 768	280 271	-	149,26
Napraforgó- dara	tonna	18 755	9 708	-	-	-
	Ft/tonna	29 748	31 333	-	-	-
Nyers repcelőaj	tonna	-	6 178	-	-	-
	Ft/tonna	-	190 546	-	-	-
Repcedara	tonna	5 489	9 726	6 924	126,14	71,19
	Ft/tonna	34 502	32 783	35 903	104,06	110,00

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Francia- ország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyar- ország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-06-15	-	-	210 459	-	-
	2010-06-22	199 795	-	207 573	-	-
	2010-06-29	207 930	-	209 847	-	-
Repcelőaj	2010-06-15	-	293 664	-	-	-
	2010-06-22	-	293 538	-	-	-
	2010-06-29	-	300 804	-	-	-
Szójaolaj	2010-06-15	-	-	197 874	191 347	-
	2010-06-22	-	-	200 584	189 805	-
	2010-06-29	-	-	202 685	186 080	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

Ft/tonna

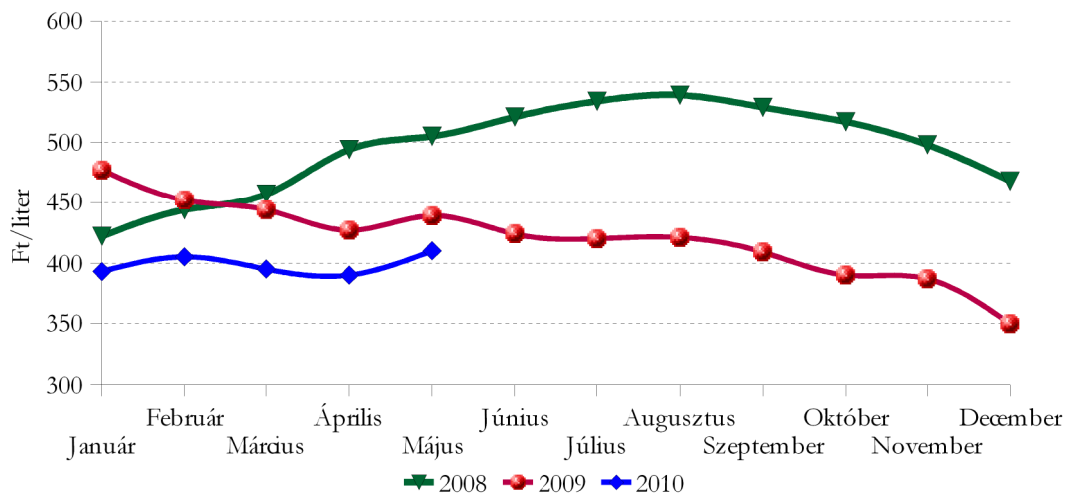
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-06-15	-	-	-	-
	2010-06-22	-	-	-	-
	2010-06-29	-	-	-	-
Napraforgódara**	2010-06-15	-	-	49 643	-
	2010-06-22	-	-	49 622	-
	2010-06-29	-	-	50 850	-
Repccemag	2010-06-15	90 826	-	-	-
	2010-06-22	92 464	91 951	82 470	38 508
	2010-06-29	93 106	94 920	-	-
Repcedara**	2010-06-15	-	-	46 846	-
	2010-06-22	-	-	47 106	-
	2010-06-29	-	-	48 558	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

CUKORPIACI JELENTÉS

- Az USDA 164 millió tonnára becsüli a 2010/2011. gazdasági év globális cukortermelését, amely 8%-kal nagyobb az előző gazdasági évinél.
- A globális cukorárak az erős azonnali kereslet miatt emelkedtek júniusban.
- Az Európai Unióban az ipari cukor ára meghaladta a globális nyerscukor árakat.
- Az AKI PÁIR felmérése alapján a fogyasztók több mint tíz különböző márkaneven forgalmazott kristálycukor közül választhatnak Magyarországon.

Világpiaci helyzet

A globális cukorárak 2010 júniusában enyhén emelkedtek az előző hónaphoz viszonyítva. A londoni árutőzsdén a finomított cukor 2010. augusztusra szóló jegyzései meghaladták az 500 dollár/tonna szintet június közepére. A New-York-i árutőzsdén a nyerscukor júliusra szóló jegyzései június közepén 350 dollár/tonna fölé emelkedtek, ami az erős azonnali keresletre vezethető vissza (1-2. ábra).

A globális cukorárak év elejéhez viszonyított alacsonyabb árfekvését (3. ábra) a 2010/2011. gazdasági évre vonatkozó termelési előrejelzések okozzák. Az USDA 164 millió tonnára becsüli a globális cukortermelést a 2010/2011. gazdasági évben (4. ábra). A globális fogyasztás is rekordszintet érhet el (158 millió tonna). Brazília kibocsátása 4 millió, Ázsiáé 9 millió, Indiáé 5 millió, Kínáé 4 millió tonnával növekszik a 2010/2011. gazdasági évben az előzőhöz képest. Az előrejelzés szerint Brazília, India, Thaiföld és Kína a cukortermelés 53%-át, Brazília, Guatemala, Thaiföld és Ausztrália az export 73%-át biztosítja. A világkereskedelemben a brazil export 4 millió tonnával 28 millió tonnára emelkedhet, míg India importja 3,3 millió tonnával 1,2 millió tonnára csökkenhet. A 2010/2011. gazdasági évben várhatóan az EU lesz a világ legnagyobb cukorimportőre.

Brazíliában a cukornád több mint felét bioetanol előállítására használhatják a 2010/2011. gazdasági évben. Ez azonban nem csökkenti a cukor előállítását, mivel bővül a cukornád termelése.

Indiában a cukor kibocsátásának növekedése a 2010/2011. gazdasági évben az előző gazdasági évi magasságokra vezethető vissza. A farmerek jelentősen növelték a cukornád ültetvények területét a 2009/2010. gazdasági évben. A kedvező időjárásnak köszönhetően már október 1-től megkezdik a betakarítást, egy hónappal korábban a szokásosnál.

A 2010/2011. gazdasági évre vonatkozó kedvező előrejelzések nem valószínűsítik a globális cukorárak jelentős emelkedését.

Európai kitekintés

Az uniós kvótacukor ára nem követte a világpiaci árak tendenciáját (3. ábra). Az EU-ban az ipari cukor ára márciusban ismét magasabb volt a globális nyerscukor áránál. A március óta csök-

kenő világpiaci nyers- és finomított cukor árakat jelentősen meghaladja az EU 404,4 euró/tonna referenciaára. A globális cukorárak jelentős növekedése nem valószínűsíthető, ezért a 2010/2011. gazdasági évben az Unió várhatóan alacsonyabb áron importálja a cukrot.

Hazai körkép

A hazai közel 320 ezer tonna cukorfogyasztás fele a kiskereskedelmi láncokon keresztül 1 kg-os papír vagy tasakos csomagolásban jut el a fogyasztókhoz. A teljes fogyasztás egyharmadát a magyar termelőktől felvásárolt cukorrépából a Magyar Cukor Zrt. biztosítja (ez a hazai cukorkvóta mennyisége, 105 ezer tonna). A kiskereskedelembe kerülő mennyiség a cukorkvótának több mint fele. A finomított kristálycukrot Koronás márkanéven, 1 kg-os papír kiszerelésben, a márkás cukrot Koronás Prémium márkanéven, szintén papír kiszerelésben értékesítik. (A prémium termék különösen finom szemcseszerkezetű cukor, amelyben a kristályszemek kisebb méretűek, mint a normálkristály esetében.) A teljes fogyasztás kétharmadát import cukor adja. A legjelentősebb importőr a Mátra Cukor Zrt., amely a közel 100 ezer tonna importált cukor jelentős részét papír kiszerelésben, Sweet Family márkanéven csomagolja és értékesíti a kiskereskedelmi láncokban. A hazai fogyasztás harmadik harmadán több importőr osztozik, többek között Monarchia, Tassi, Cukor Uni, Winny, Dimamant és Start márkanéven forgalmazott termékkel. A gyártással nem, csak csomagolóüzemmel rendelkező cégek az Unió tagállamaiból és harmadik országokból is vásárolnak cukrot, a beszerzési árak függvényében.

A különböző forgalmazótól származó kristálycukor eltérő fogyasztói áron történő értékesítésének három fő oka lehet:

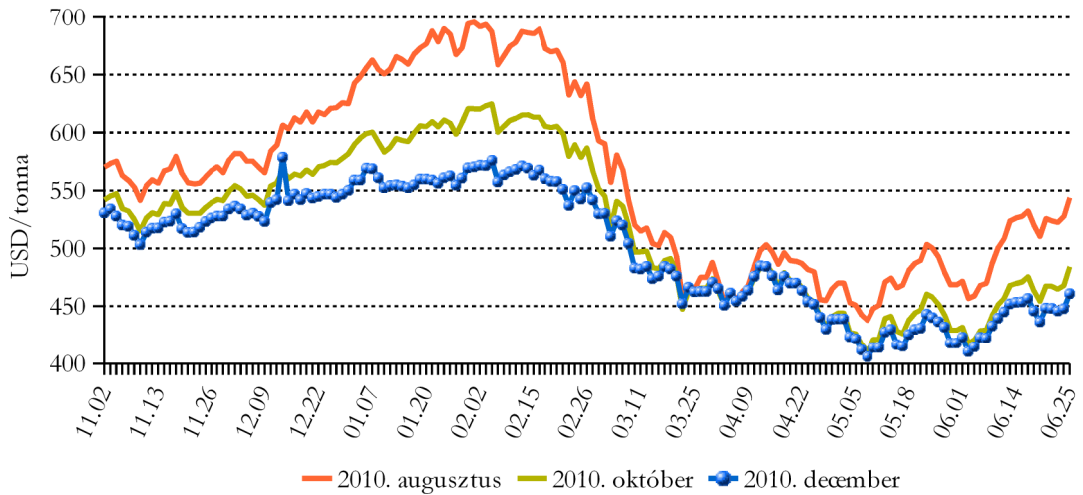
- A cégek többnyire a legolcsóbb beszerzési forrást választják, így jelentős világpiaci kínálat esetén kedvezőbb lehet az import cukor ára. (Az uniós cukorreform során lecsökkent referenciaár már a belső piacon is kedvező beszerzést biztosíthat jelentős kínálat esetén.)
- A kereskedelmi csatornák eltérő árpolitikájából adódóan is szóródnak az árak (5. ábra). Egy-egy kereskedelmi lánc egy-négy különböző márkanévű kristálycukrot forgalmaz, a bolt nagyságától függően. A kereskedelmi láncban belül is eltérhet a termékválaszték a boltméret függvényében.
- Az egyes termékekre nyújtott kereskedelmi akciók átlagosan 10%-kal kedvezőbb árat eredményezhetnek.

A Magyar Cukor Zrt. által forgalmazott kristálycukor disztribúciója a legszélesebb, mivel a termék a Match áruházakon kívül minden kiskereskedelmi láncban megtalálható. Ezt követi a második legnagyobb forgalmazó, a Mátra Cukor Zrt. által értékesített Sweet Family márkanévű kristálycukor.

Magyarországon a kristálycukor fogyasztói ára mérséklődött májusban az előző havihoz viszonyítva (6. ábra). A cseh, lengyel és a szlovák fogyasztói ár is csökkent, azonban forintban kifejezve a forint gyengülése a szlovák árnál elfedi ezt a változást (7. ábra).

1. ábra

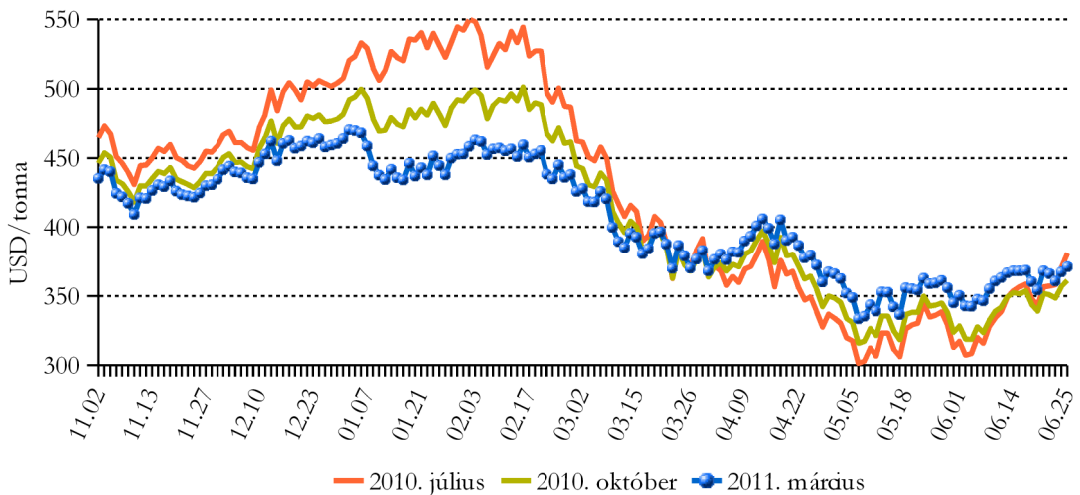
A fehércukor különböző határidőre szóló jegyzése a londoni árutőzsdén

Forrás: LIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

2. ábra

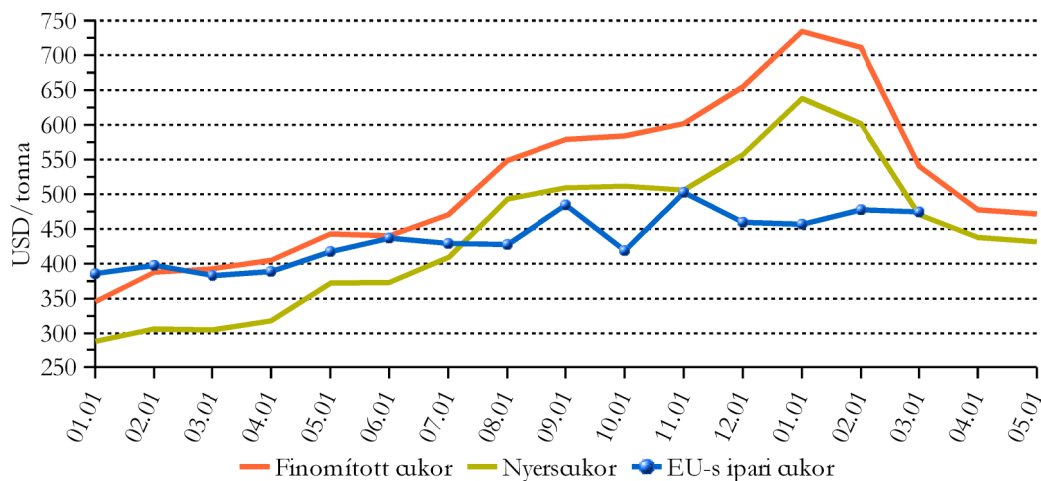
A nyerscukor különböző határidőre szóló jegyzése a New York-i árutőzsdén

Forrás: ICE – Intercontinental Exchange

3. ábra

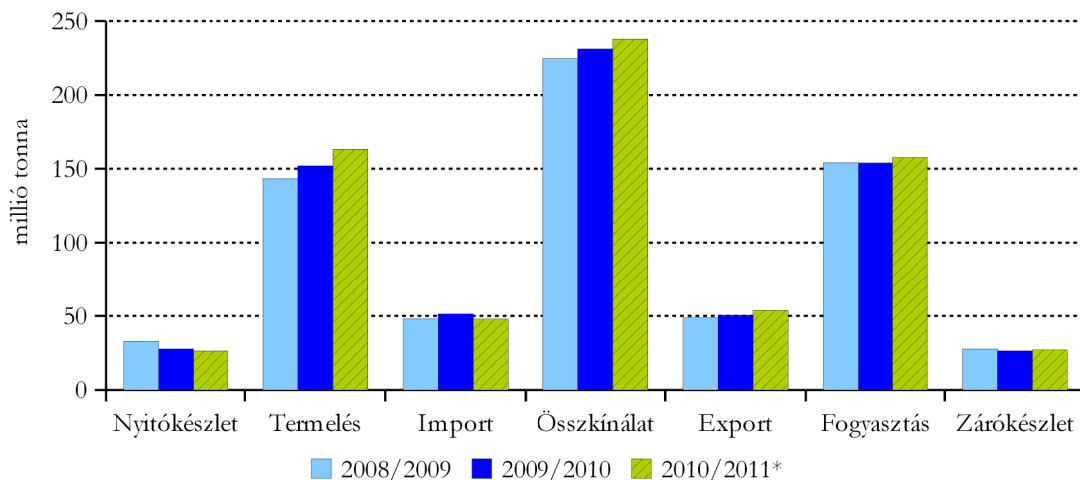
A nyers és a finomított cukor nemzetközi és EU-s árai

Forrás: USDA ERS, EU Bizottság

4. ábra

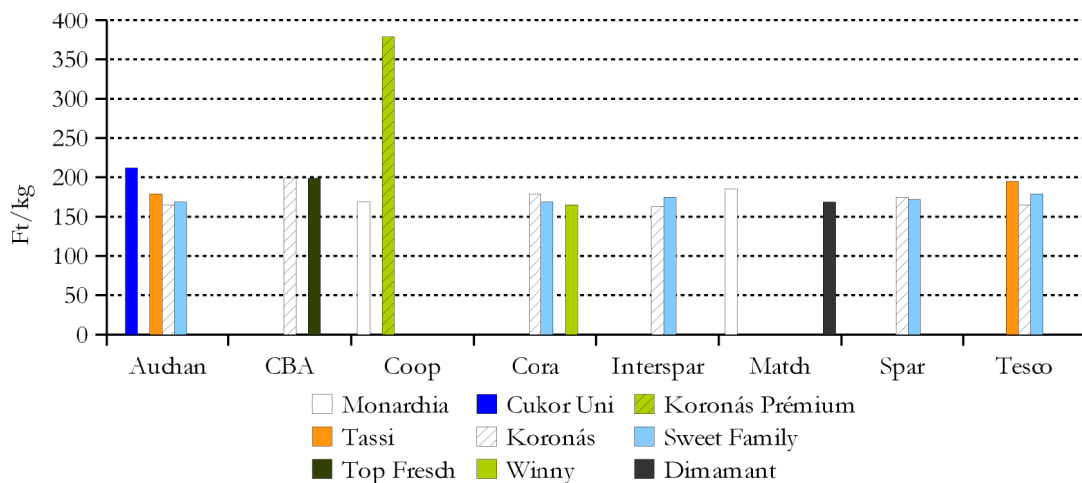
Globális cukormérleg

Forrás: USDA

5. ábra

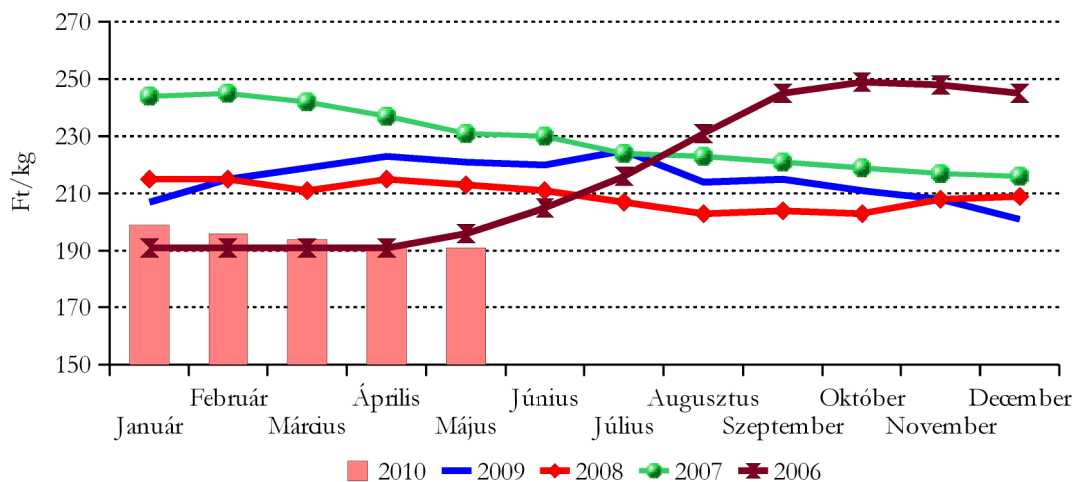
A kristálycukor márkák fogyasztói ára a kiskereskedelmi láncokban (2010. 25. hét)

Forrás: AKI PÁIR

6. ábra

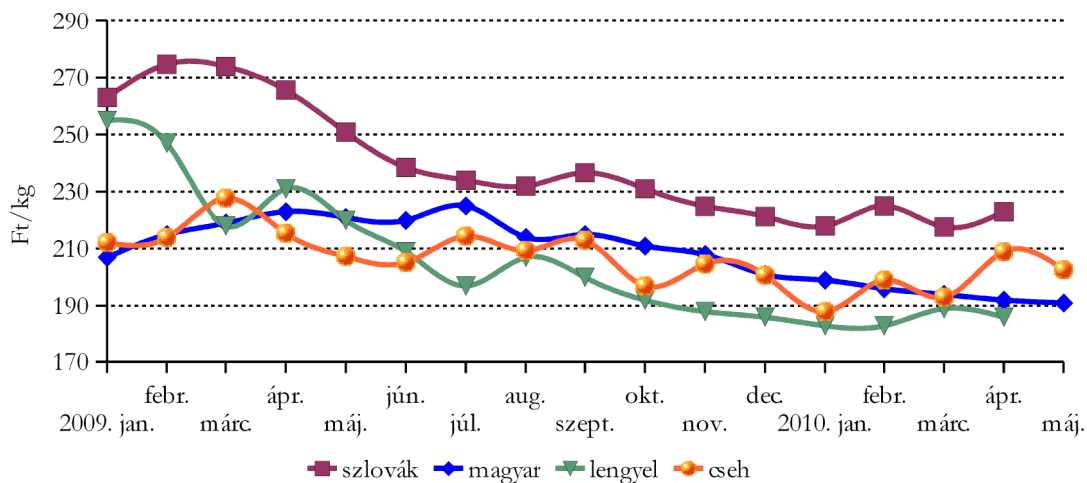
A kristálycukor fogyasztói ára Magyarországon

Forrás: KSH

7. ábra

A kristálycukor magyar, szlovák, cseh és lengyel fogyasztói ára

Forrás: KSH, SÚSR, GUS, ČSÚ

BIOÜZEMANYAG MELLÉKLET

Biogáz

A XXI. század legnagyobb kihívásai közé tartozik a környezetbarát energia felhasználásának fejlesztése és részarányának fokozatos növelése. Az Európai Unió a megújuló energiaforrásokról szóló 2009/28/EK Európai Parlament és Tanácsi irányelvben (Official Journal 2009 L140) célul tűzte 2020-ig a Közösség teljes energiafogyasztásában részarányuk minimum 20%-ra történő növelését. Az irányelv 12. pontja a következőket állapítja meg: „A mezőgazdasági anyagok, így pl. a trágya, az iszap és egyéb állati vagy szerves hulladék biogáz előállításra történő használata az üvegházhatású gázkibocsátás megtakarítási lehetősége fényében a hő és villamos energia előállítása, illetve bioüzemanyagként történő felhasználása szempontjából jelentős környezeti előnyökkel jár. Decentralizált jellegűknél és regionális befektetési szerkezetüknel fogva a biogázgyártó beruházások meghatározó módon hozzájárulhatnak a fenntartható fejlődéshez a vidéki térségekben és a mezőgazdasági termelők számára új jövedelemszerzési lehetőséget teremtenek”

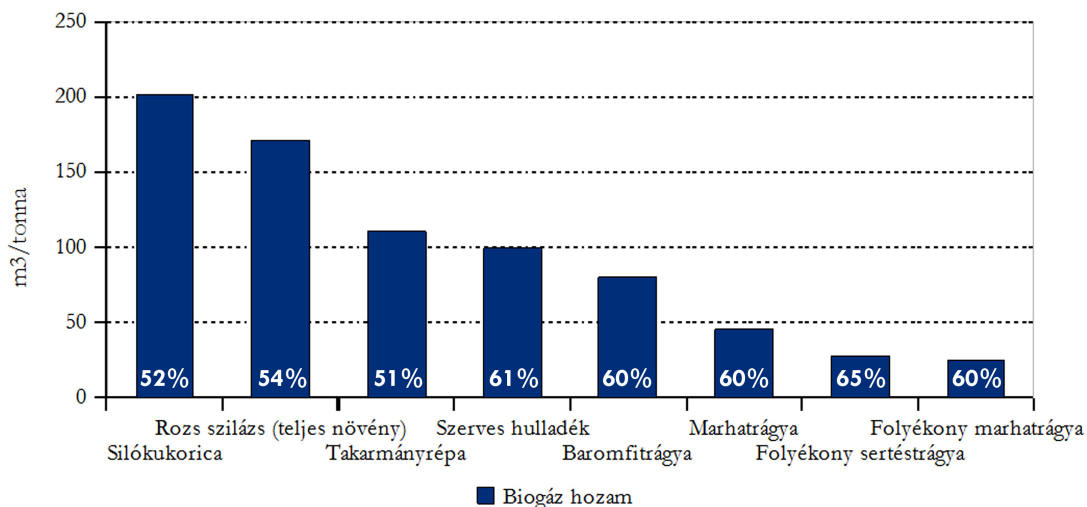
Az Európai Unió biogáz előállítása meghaladja a 7,5 millió ktoe mennyiséget, amely a becslések szerint 2020-ig 39,5 millió ktoe-re nő, miközben a termeléshez szükséges alapanyagoknak csak 60%-a kerül felhasználásra.

A FAO adatai szerint az EU-27-ben évente több mint 1284 millió tonna marhatrágya és 295 millió tonna sertésbétrágya képződik, amelyből 31,5 millió m³ biogáz lenne előállítható, amelynek metántartalma 20,5 millió m³, energiataralma 827 PJ vagy 18,5 Mtoe. A trágya fermentációja önmagában nem eredményez kedvező biogáz hozamot, ezért energianövényt kevernek hozzá.

Az AEBIOM becslése szerint 2020-ban 25 millió hektár mezőgazdasági területen lesz lehetőség az EU-ban kifejezetten energiatermelés céljára növényt termesztetni, anélkül, hogy az környezetkárosítást okozna. Várhatóan 15 millió hektáron állítják elő az első generációs bioüzemanyagok alapanyagát (búza, repce, cukorrépa stb.), 5 millió hektáron a második generációs biohajtóanyagok számára rövid tenyészidejű fákat és füveket termesztene, valamint további 5 millió hektáron kifejezetten biogáz előállítás céljára folyik majd növénytermesztés.

A biogáz előállítás folyamatát különböző anaerob baktérium törzsek katalizálják. A biogáz képződésének két szakasza van: az első egy fermentációs biokémiai folyamat, amelyben a nagy molekulájú szerves anyagokat bontják le; a másik a metánképződés folyamata. A biogáz összetétele: 50-75% metán, 25-45% szén-dioxid, 1-2 % víz, 0-0,3% szén-monoxid, 1-5% nitrogén, 0-3% hidrogén, 0,1-0,5% kénhidrogén.

A különböző alapanyagok biogáz hozama és annak metántartalma %-ban

Forrás: AEBIOM. A biogas road map for Europe (2009)

A biogázt elsősorban hő- és energiatermelésre hasznosítják, de alkalmazása gépjármű hajtóanyagként is terjed. A biogáz fűtőértéke 20-22 MJ/m³ (a földgáz fűtőértéke 34 MJ/m³). A gázvezetékbe történő bejuttatást korlátozza, hogy csak megfelelő minőségű biogáz keverhető földgázba. Egy m³ biogázból 1,5-2 kWh villamosenergia állítható elő. Egy hektáron előállított biometán mennyiséggel egy gépjármű 60 ezer km-t, cukorrépa alapú bioetanollal 41 ezer km-t és búza alapú bioetanollal 21 ezer km-t tud megtenni.

Az Európai Unió területén folyamatosan épülnek a kis- és közepméretű biogázüzemek. Németországban nagyon lendületes a fejlődés. Az elmúlt évben 4500 (2008: 4100) biogázüzem működött. A Biogáz Szövetség becslései szerint 2010-ben számuk elérheti az 5 ezret. Fűtési célra 2006 óta csővezetéken keresztül juttatják el a felhasználókhoz a biogázt. A termelés alapanyaga trágya és depóniagáz. Kifejezetten biogáz előállítás céljára 530 ezer hektáron termelnek energianövényt, elsősorban silókukoricát.

Ausztriában a biogázüzemek száma meghaladja a 400-at. Elsősorban Alsó-Ausztriában (23,3%) és Felső-Ausztriában (29,9%) nő a számuk. A biogázüzemek alapanyaga 40%-ban ipari melléktermék. Energianövényt körülbelül 260 ezer hektáron termelnek. Az előállított elektromos áram több mint 200 ezer háztartást lát el.

A támogatott zöldáram Ausztriában

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Fajlagos támogatás cent/kWh	2,57	3,04	3,79	5,21	5,11	6,43	5,96
Támogatott mennyiség Gwh	42	120	220	358	440	503	506

Forrás: Intelligent Energy Europe Gashighway. National Report on current status of biogas/biomethane production in Austria

Németországban az egy lakosra jutó biogáztermelés 29 toe, Ausztriában 16,8 toe, míg Magyarországon 2 toe.

Magyarország

Az Európai Bizottság IEE (Intelligens Energia Európa) programja által támogatott Farmagas projektben 2009 júniusa óta Magyarország, Románia és Lengyelország vesz részt. A Farmagas projekt elsősorban a sikeresen befejezett VI. Európai Keretprogram (COLL-CT-2006-030348) az Agrobiogas eredményeire alapoz. A projekt célja, hogy információkat, eszközöket, útmutatókat adjon a gazdák részére a különböző mezőgazdasági hulladékok és termények biogáztermelő potenciáljáról. A biogázüzemek beruházási költségei rendszerint magasak. A mezőgazdasági hulladékok metánra alakítására kis mezőgazdasági egységek és nagy központosított lebontó üzemek egyaránt alkalmasak.

I. Különböző alapanyagokat feldolgozó biogáz üzemek Magyarországon:

1. *Kommunális hulladék* – Magyarországon 23 millió m³ (4,5-5 millió t) települési szilárd hulladék képződik. Ennek 62%-a lakossági eredetű, a többi intézményekből, szolgáltató egységekből származik. Ez a mennyiség a gazdasági fejlődéssel párhuzamosan évente várhatóan 2-3%-kal nő. Jelenleg a közszolgáltatás keretében begyűjtött kommunális hulladéknak csak töredéke kerül hasznosításra. A biogáz előállítását szelektív hulladékgyűjtéssel, tehát a szerves hulladék külön választásával lehetne növelni.

A miskolci kommunális hulladéktelepen működő biogázüzem a hejőcsabai lakótelep fűtését látja el. A beruházás 40%-ban uniós támogatással valósult meg.

Az A.S.A. kommunális hulladékot feldolgozó cég több biogázüzemet is működtet. A hőmérsékletérzékeny hulladéklerakó telepen a gáznyerő-kutak hozama óránként 100 m³, a kinyert gáz metántartalma 50-51%, az erőmű villamos teljesítménye 160 kW.

2. *Települési szennyvíziszap* – Magyarországon mennyisége megközelíti a 700 ezer tonnát, átlagos szárazanyagtartalma 25-30%. Elhelyezése 60%-ban a település hulladéklerakójában történik, mezőgazdasági hasznosításra körülbelül 40%-a kerül.

Szennyvíziszapból 8 telepen állítanak elő elektromos áramot (Csepel, Miskolc, Pécs, Győr, Sopron, Veszprém, Székesfehérvár, Debrecen) és további beruházások is folyamatban vannak. A becslések szerint az új üzemekkel együtt Magyarország 9,2 MW elektromos áram előállítására lesz képes 2010-ben.

3. *Az állattartó telepeken keletkezett istállótrágya* – A Nyírbátori Biogáz Üzem 110 ezer m³ vegyes alapanyagot dolgoz fel, melyből naponta 20-25 ezer m³ 60-65%-os metán tartalmú biogázt állítanak elő. A termelt biogáz egy részét közvetlenül a vállalatcsoporthoz tartozó baromfifeldolgozóban és más üzemekben fűtésre használják fel, míg a nagyobb részéből villamos energiát állítanak elő.

Évente 4 millió kWh zöldáram termelésére lesz alkalmas az a biogázüzem, amelyet a Csenger-Tej Kft. szarvasmarha-tenyésztő telepén, a román határ melletti Csengersimán avattak fel. A 800 millió forintos beruházásnak köszönhetően évi 1,8 millió m³ biogáz hasznosul, mely hozzávetőlegesen 1 millió m³ földgázt vált ki

4. *Energiánövény és mezőgazdasági vagy élelmiszeripari hulladék* – 2011-től várható a Tolna megyei Tamásiban 7,5 MWh teljesítményű és további 3-4 MWh melegvíz szolgáltatására alkalmas biogázüzem beindítása. Alapanyaga elsősorban a város környékén termelt mezőgazdasági termékek hulladéka (pl. kukorica szármaradvány stb.) lesz, de a térségben több sertés- és szarvasmarhatelep is található, amelyekben keletkező istállótrágyát szintén fel tudják majd használni. Az energiatermelés mellékterméke pedig talajjavítóként alkalmazható a mezőgazdaságban. A biogázüzemben előállított energiát elsősorban Tamásiban és a környező településeken használják majd fel.

A cukorgyár melléktermékének számító répaszeleteket hasznosító biogáz üzem működik Kaposváron. A biogáztermelő berendezés teljes kapacitás mellett napi 110 ezer m³ 55% metántartalmú biogázt állít elő, ez napi 60 ezer m³ metánnak felel meg, amelynek fűtőértéke m³-ként 21 MJ. A berendezés üzemeltetése mintegy 10 ezer t-val csökkenti a gyár széndioxid-kibocsátását.

Az energiatermelés környezetkímélő fejlesztése a társadalom minden rétegét foglalkoztatja. A holland Bio-E kft. 2,5 milliárd forintos beruházással építi Somogy megyében, Várdán azt a biogázüzemet, amelyben Demény Rezső kaposfüredi feltaláló elképzelései szerint a parlagfűből is biogázt állíthatnak elő. Az új technológiától azt remélik, hogy az önkormányzatok Várdára szállítják majd a káros gyomnövényt, ezzel tiszta környezetet teremtve.

II. *Hasznosítás*

A biogáz felhasználása nagyon sokoldalú. Előállítható belőle elektromos „zöldáram”, vagy földgázhoz keverve fűtésre is használható és gépjárművek hajtóanyagként is elterjedt.

Magyarországon a megújuló energiaforrásból származó megtermelt „zöldáram” átvételét a többször módosított 56/2002. (XII. 29.) GKM rendelet szabályozza.

A támogatott zöldáram Magyarországon

	Átvett villamos energia		Fajlagos támogatás	
	2008	2009	2008	2009
	GWh		Ft/kWh	
Biogáz	18,6	23,4	10,9	11,6
Hulladéklerakóból származó biogáz	15,2	16,4	10,8	11,9
Szennyvízgáz	2,0	2,7	11,5	11,7
Egyéb hulladékhasznosító	86,5	145,3	6,9	7,2

Forrás: MEH

A földgáz és a földgáznak megfelelő minőségű biogáz értékesítésére, rendszerbe történő beáramlására a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény vonatkozik. A biogázban a metántartalom nem haladhatja meg a 65%-ot. A további minőségi paramétereket a termelő és a rendszerüzemeltető közötti együttműködési megállapodás tartalmazza.

Sok más országhoz hasonlóan, Magyarországon is történtek kísérletek a biogáz gépjármű hajtóanyagként történő felhasználására. Debrecen és Szeged buszközlekedésében vizsgálták a biogáz alkalmazhatóságát.

ktoe = kilotonna olajegyenérték

toe = tonna olajegyenérték

AEBIOM = European Biomass Association

Bibliográfia:

Jens Bo Holm-Nielsen: The future of biogas in Europe: Visions and Targets 2020. European Biogas Workshop and Study Trip. The future of biogas in Europa II: University of Southern Denmark, Esbjerg. 2010. február

Bai Attila: A bio üzemanyagok alkalmazása a debreceni buszközlekedésben. Bioenergia 2009.

Birgit Baumgarten – Heimo T. Blattner – Mirha Kupusovic: NGV/CNG Market Austria. Svédországban 2010. január 28-án a Gashighway konferencián elhangzott előadás.

Dr. Petis Mihály: Biogáztermelés lehetősége Magyarországon. 2008. február

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>